

MEDİAD

Medya ve Din Araştırmaları Dergisi | Journal of Media and Religion Studies

ARAŞTIRMA MAKALESİ | RESEARCH ARTICLE

Aralık 2020, 3(2), 217-239

Geliş: 15.10.2020 | Kabul: 09.12.2020 | Yayın: 28.12.2020

DOI: 10.47951/mediad.811016

Twitter Hesaplarının Post-Truth İçeriklerle İslamofobi Aracına Dönüştürülmesi: Geert Wilders Örneği

Mahmut KUTLU*

Öz

İslamofobi, kısaca İslam dinî ve onun temsilcileri olan Müslümanlara karşı duyulan korku ve nefret olarak adlandırılmaktadır. Bu korku ve nefretin kökeni yüzyıllar öncesine kadar dayandırılrsa da 11 Eylül 2001 New York olaylarından sonra hızlandığı görülmektedir. Amerika ve Avrupa ülkelerinde İslam dinine karşı yapılan küçümseyici propagandalar, hakaret içerikli yazılar ve karikatürlerle söz konusu korku ve nefret tüm dünyada uyardırılmaya çalışılmaktadır. İslamofobinin yayılmasında ise ucuz, kolay erişilebilir ve hızlı olması sebebiyle sosyal mecralar etkin bir araç olarak kullanılmaktadır. Hemen hemen herkesin kullanabildiği ve milyonlarca kişinin çevrim içi olduğu bu sanal mecralarda İslam dinini ve onun Peygamberi olan Hz. Muhammed'i çirkin ve kötü göstermeye çalışan paylaşımların sayısı hayli fazladır. Bu araştırmada İslam dinine ve Müslümanlara karşı ırkçı söylemleriyle bilinen Geert Wilders isimli politikacının Twitter hesabı göstergebilimsel yöntemle incelenmiştir. Siyaset adı altında korku ve nefret söyleminin birleştiği bu Twitter hesabında İslam dini hakkında çarpıtma amaçlı paylaşımlar tespit edilmiştir. Çalışma, sosyal medya üzerinden paylaşılan Post-truth (gerçek-ötesi) içeriklerle İslamofobinin nasıl oluşturulduğunu araştırıp ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslamofobi, Sosyal Medya, Twitter, Post-truth

Transformation of Twitter Accounts into an Islamophobia Tool with Post-Truth Contents: The Case of Geert Wilders

Abstract

The Islamophobia is briefly referred to as the fear and hatred towards the religion of Islam and its representatives, Muslims. Although the origins of this fear and hatred traces back to centuries ago, it is seen that it accelerated after the September 11, 2001 New York events. This fear and hatred are tried to be awakened all over the world with the derogatory propaganda, insulting articles, and cartoons made against the religion of Islam in America and European countries. Social media accounts are used as a means of spreading Islamophobia, which are both cheap and easy and the fastest tools. In these virtual channels, which almost everyone can use and millions of people are online, the number of posts that try to portray the religion of Islam and its Prophet Muhammad as ugly and bad is quite high. In this study, the Twitter account of a politician named Geert Wilders, who is known for his racist discourse against Islam and Muslims, was analyzed with the method of semiology. In this Twitter account, where fear and hate speech are merged under the name of politics, and distorted posts about the religion of Islam have been detected. The study is important in terms of researching and revealing how Islamophobia is created with post-truth content shared on social media.

Keywords: Islamophobia, Social Media, Twitter, Post-truth

ATIF: Kutlu, M. (2019). Twitter hesaplarının post-truth içeriklerle İslamofobi aracına dönüştürülmesi: Geert Wilders örneği. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDİAD)*, 3(2), s. 217-239.

Giriş

ABD'nin New York eyaletinde bulunan Dünya Ticaret Merkezi kulelerine 11 Eylül 2001'de yapılan saldırılardan İslam dininin mensupları olan Müslümanlar sorumlu tutulmuştur. Böylece tüm dünyada Müslümanlara karşı korku ve nefret söylemi inşa edilmeye çalışılmıştır. Bu saldırılarda üç bine yakın kişi hayatını kaybetmiş, binlerce kişi yaralanmıştır.

Bu olaydan sonra Müslümanların azınlık olarak yaşadıkları Amerika ve Avrupa'da İslam karşıtlığı sürekli gündeme gelmiştir. Avrupalı ve Amerikalı Müslümanlar, toplumsal, kültürel ve siyasi ayrımcılıklara maruz kalmıştır. Batı, kendine yönelik tüm eylemleri terör, terörü de İslam ile eş tutmaya başlamıştır (Shryock, 2010, s. 8). 11 Eylül hadisesiyle beraber İslam dinî sistematik olarak terörizmle özdeşleştirilmeye başlanmış ve Müslümanlar potansiyel terörist olarak resmedilmiştir. Batı basını da bu algıyı güçlendirebilmek için medyayı kullanmıştır ve kullanmaya da devam etmektedir (Kalın, 2016, s. 416). Kökenleri Haçlı Seferleri'ne kadar geriye götürülen İslamofobi söylemi, günümüzde medyanın da etkisiyle dünyanın her yerinde ön plana çıkartılmakta, böylelikle Müslümanlara karşı zihinlerde nefret algısı oluşturulmaktadır. Dünya çapında meydana gelen ve gerçek faili bilinmeyen terör eylemleri de Müslümanlara mâl edilmektedir. Örneğin Fransa'da 2015 yılının Kasım ayında meydana gelen, 127 kişinin hayatını kaybettiği bombalı saldırı olayında (bbc.com) ve daha birçok terör olayında Müslümanların fail olduğu imajı verilmiştir. Sayın'ın da belirttiği gibi, 11 Eylül olayları, İslam karşıtlığı için global terörizmin doruğa çıktığı, 21. yüzyıla damgasını vuracak ve yüzyıllarca unutulmayacak bir olgu halini almıştır (Sayın, 2006, s. 20). İslam dinini bu yanlış ve çarpıtılmış imajlarla tanıyan insanlar tarihsel ve bilimsel gerçekliğin aksine Müslümanlara karşı önemli bir korku geliştirmişlerdir.

Yüzyıllardır süregelen İslam karşıtı propaganda, artık kitap, dergi, gazete gibi yazılı materyaller yerine günümüzde sosyal medya üzerinden çeşitli söylemlerle yaygınlaştırılmaktadır. Bulduğumuz modern çağda yaşadığımız hayatın bir gerçeği olarak bireyler sosyal medyayı aktif kullanmaktadır. Yeni medya basit direktifleriyle üyelerini kendine doğru çekebilme ve böylelikle kitapların ulaşamayacağı kitlelere bu hesaplar aracılığıyla ulaşabilmektedir. Basım, yayın, dağıtım izni ve denetim mekanizması gibi etkenlerin olmadığı bu mecrada istenilen bilgi anında tüm dünyada dolaşıma sokulabilmektedir.

Castells'in de belirttiği gibi tarihte ilk kez iletişim; yazılı, sözlü, görsel-işitsel biçimleri aynı sistem içinde bütünleştiren bir hiper metin ve meta-dil oluşturmuştur. Metin, görüntü ve seslerin, seçilmiş bir zaman diliminde, açık, erişimin mali bakımdan sorun olmadığı küresel bir ağ içinde bütünleşme potansiyeli iletişimin karakterini tümüyle değiştirerek (Castells, 2005, s. 440) yeni bir iletişim modeli oluşturmuştur. Günümüzde dünya çapında hemen hemen her siyasetçi, bir sosyal medya platformu olan Twitter'ı aktif olarak kullanmaktadır. Bu sayede milyonlarca kişiye mesajlarını anında iletebilmekte, siyasi gündem ve toplumsal kanaat oluşturabilmektedir. İslamofobi'nin sosyal medya platformlarında Post-truth söylemler ile nasıl oluşturulduğuna dikkat çeken çalışmada bir sosyal medya platformu olan Twitter çalışmanın evreni olarak seçilmiştir. Çünkü Twitter, kullanıcılarının bastırılmış duygularını ortaya çıkarmak için benzersiz bir yola sahiptir (Hannan, 2018, s.6). Sunduğu imkanları kötüye kullanmaktan caydırmak için önemli bir çaba göstermediği göz önüne alındığında, platform birçok yerde yasa dışı eylemler için uygun bir site olarak istikrar kazanmıştır. Özellikle siyasiler, Twitter'da sahip oldukları dikkati yönlendirme (Post-truth) gücüyle seçmenleri manipüle edilecek insanlar olarak görmektedirler (Sismondo, 2017, s. 4).

En çok tercih edilen sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter'ın, "We are Social Digital in 2020" raporuna göre 2020 yılının ilk altı ayında yaklaşık 340 milyon kullanıcısı vardır (<https://wearesocial.com>). Twitter kendisini "Biz, ifade özgürlüğüne inanıyor ve her sesin dünyayı etkileme gücüne sahip olduğunu düşünüyoruz" değeriy-le bağdaştıran, Eylül 2018 tarihinden itibaren 140 karakter sınırlamasını 280 karaktere çıkararak insanların kendilerini daha iyi ifade etmelerini kolaylaştıran, büyük bir sosyal medya uygulamasıdır (<https://about.twitter.com>).

Bu çerçevede çalışmada öncelikle İslamofobi kavramı ve kökenlerine değinilmiştir. Daha sonra sosyo-politik çerçevede İslamofobiye kuramsal yaklaşımlar arasından Post-truth veya diğer adıyla gerçek-ötesi siyaset ve İslamofobi ilişkisi ele alınmıştır. Çalışmanın yöntemi anlatıldıktan sonra Avrupa'da ırkçı söylemleriy-le tanınan Geert Wilders isimli politikacı hakkında tanıtıcı bilgilere yer verilmiştir. Sonrasında ise araştırma esnasında elde edilen bulgular Van Dijk'in (2000) geliştirmiş olduğu ideolojik analiz kategorilerinden yararlanılarak araştırmanın amaçları doğrultusunda analiz edilmiştir. Van Dijk'in ideolojik yapıların çözümlenmesinde kul-landığı bu kategoriler Post-truth (Gerçek-ötesi) içeriklerde yaygın olarak kullanılan temaların ortaya çıkarılmasında önemli rol oynamıştır.

1. İslamofobi Kavramı

İslamofobi, İslam'ın ve Müslümanların doğru biçimde tanınmamasından kaynaklanan bir korku ve nefret söylemidir (İnanç ve Çetin, 2011, s. 11). Yeni bir terim olan ve kısaca İslam karşıtlığı anlamına gelen İslamofobi kavramının farklı anlamları öne sürülmüştür. İslamofobi, kendinden olmayana duyulan kuşku ve bu kuşkunun getirdiği zayıflık olarak tanımlanmaktadır. Bu zayıflık ise korkuyu doğurmaktadır (Kalin, 2011, s. 12). Amerikalı bilim adamı Edward W. Said, Şarkiyatçılık adlı kitabında Batı'nın gözünden Doğu imgesini anlatırken İslam'ın Batı için korkutucu olduğunu belirtmektedir (Said, 2010, s. 48). Raymond Taras'a göre ise İslamofobi, Avrupa kıtasının müslümanlaşmasından duyulan hayali korkunun bir dışavurumudur. Avrupa'da gün geçtikçe çoğalan camiler ve minareler bu korkuyu haklılaştıran somut örneklerdir (Taras, 2011, s. 3). İslamofobi genel olarak: İslam dinine ve Müslümanlara karşı kin, nefret veya düşmanlık besleme veya onlara güvenmeme, onlardan şüphe duyma, İslam'dan korkma şeklinde tanımlanmaktadır (Aktaş, 2014, s. 36).

İslamofobi terimi bugünkü anlamda olmasa da ilk defa 1925 yılında Etienne Dinet ve Slimen Ben İbrahim'in kaleme aldıkları *Acces de Delire Islamophobe* adlı eserde kullanılmıştır (Allen, 2010, s. 5). Bugün ki anlamda ise ilk kez bir İngiliz kuru-luşu olan Runnymede Trust'ın *Islamophobia: A Challenge for Us All* adlı raporunda 1997 yılında kullanılmıştır. *Runnymede Trust* raporu İslamofobi hakkında yapılan ilk kapsamlı çalışmadır (www.runnymedetrust.org). *Runnymede Trust*'ın yaptığı çalışmada İslamofobi kavramının, İslam'a yönelik temelsiz bir düşmanlık olduğu ve Müslümanları sosyal hayattan dışlayan adaletsiz bir ayrımcılığa karşılık geldiği vurgulanmıştır. Raporda İslamofobik tutuma sahip kişi ve kurumların İslam dinî ve Müslümanlar hakkındaki görüşleri sekiz madde şeklinde sıralanmıştır: 1. İslam, monolitik blok olarak görülür, değişimlere karşı tepkisizdir. 2. İslam, farklı ve öteki olarak görülen, diğer kültürlerin amaç ve değerlerinden etkilenmeyen ve onları etkilemeyen bir dindir. 3. İslam, Batı'ya aşağı olarak görülen, barbar, cinsiyetçi, ilkel, mantık dışı bir dindir. 4. İslam, saldırgan, şiddet yanlısı, terör destekleyicisi, medeniyetler çatışmasına yol açan bir dindir. 5. İslam, siyasi bir ideoloji olarak görülür. İslam'ın bu görünüşü ona askeri ve siyasi alanda üstünlük sağlar. 6. İslam, Batı'nın yaptığı eleştirileri reddeder. 7. İslam düşmanlığı Müslümanlara karşı Müslüman olmayan diğer gurupların tavırlarını haklı çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır. 8. İslamofobi doğal olarak normaldir (*Runnymede Trust*, 1997).

İslamofobinin tarihsel süreçlerine bakıldığı zaman kökenlerinin yüzyıllar öncesinde Haçlı Seferleri'ne dayandırıldığı görülmektedir (İnalçık, 2010, s. 215). Uzun tarihi bir geçmişe sahip olan İslamofobinin; siyasi, ekonomik, kültürel, psikolojik, felsefi ve en önemlisi teolojik bir arka planı bulunmaktadır. Hristiyanlar, daha İslam'ın ortaya çıktığı andan itibaren onu, teolojik bir rakip olarak görmüş ve bu durumu kısa zamanda siyasi tehdit algısı izlemiştir (Kalin, 2008 s. 41-43). Avrupalı yazarların eserlerinde İslam ve Doğu'yu Batı uygarlığının düşmanı olarak gösteren oryantalist görüşler, sürekli bu uygarlıklar arasında yaşanan tarihsel sorunları ve çelişkileri canlı tutarak günümüze taşınmış ve bu çelişkiler günümüzde İslamofobi ve İslam düşmanlığının temel dayanakları arasında yer almıştır. İslam ve Müslümanların Hristiyan toplumunun en büyük rakibi olarak anlatılması suretiyle, Hristiyan

toplumunun bir kimlik etrafında toplanmasını hedefleyen bu toplumun ileri gelenleri, İslam karşıtlığını ihtiyaç duyulduğunda çok rahat uyanacak bir dozda tutmuşlardır. (Aktaş, 2014, s. 44). İslamofobinin kültürel kökenlerine bakıldığında ise aşırı sağ kesimlerin yükselişi ile İslamofobi arasında doğrudan bir ilişki kurulmaktadır. Aşırı sağ görüşte olanlar, kendilerinden farklı dinden veya toplumdan olanları dışlama ve onlara karşı kin ve nefret besleme eğilimindedirler. Çok kültürlülüğe inanmayan bu kesimin homojen bir toplum beklentisi İslamofobiye neden olmaktadır. Ekonomik krizler ve Müslüman nüfusunun artışı da bu durumu beslemektedir. (Aslan, Kayacı ve Ünal, 2016, s. 456). İslamofobinin kökenlerini oluşturan önemli bir etken de ekonomik nedenlerdir. 1960'lı yılların başından itibaren Avrupa'nın artan işgücü ihtiyacı nedeniyle Kuzey Afrika ve Türkiye gibi ülkelerden çok sayıda Müslümanın Avrupa'ya göçmen olarak yerleşmesi bu duruma işaret etmektedir. Müslümanlar şu an Avrupa Birliği'nin ikinci en büyük dinî grubunu oluşturmaktadır (Kirman, 2010, s. 26). Bu da İslamofobinin Avrupa'da yükselişe geçmesine neden olmuştur. Sayılan bu etkenlerle geçmişten günümüze hala varlığını koruyan bir Doğu-Batı karşıtlığı söz konusudur.

Zamanla Doğu uygarlığının felsefesi, sanatı, dinî ve kültürü Batı'da merak ve ilgi odağı olsa da bu ilgi sadece Doğu ile Batı arasındaki farklılıklar olarak yorumlanmıştır. Batı'yı öne çıkaran bu durum, özellikle Batı'nın Doğu'dan farklı olduğunu vurgulayan bir algılama biçimine dönüşmüştür (Boztemur, 2002, s. 135). Batı, Doğuyu yabancı olarak görmekte, tedirgin olarak korkmaktadır. George Simmel'a göre bu yabancılık, bireysel bir yabancılık değil kökenin yani dinin yabancı oluşudur. Yabancı; farklı olandır ve ötekidir (George, 2009). Bu yabancılık Batı'nın daha üstün olduğu düşüncesini doğurmaktadır. Özellikle yakın tarihte yaşanan SSCB'nin çöküşü gibi önemli olaylar İslam dininin yabancılaştırılmasına ve ötekileştirilmesine önemli ölçüde zemin hazırlamıştır.

1970'li ve 1980'li yıllarda Batı'da Batı kapitalizmine karşı uygulanabilir bir alternatif olarak komünizmin varlığı söz konusudur. Kültürel ve sosyal bağlarla yakından bağlantılı olan komünizmin çöküşü ile sosyalizmin yerine Batı kapitalizmine rakip olacak herhangi bir belirgin politik ya da ekonomik alternatif kalmamıştır. Batı, dünya sistemindeki bu boşluğu ya İslam karşıtlığı ya da postmodernizm ile doldurmaya çalışmıştır (Turner, 2002, s. 30). 1980'li yılların sonlarına doğru komünizmin çöküşü ve postmodernitenin yükselişi, 1989 yılında Berlin duvarının yıkılması ve özellikle Avrupa'da Soğuk Savaş'ın bitmesiyle Batı'nın ötekileştirici ideolojisi kendisine yeni hedef olarak Müslümanları seçmiştir.

Cepheleşen dünya sisteminde İslam'ı tampon kordonuna yerleştiren Batı, tek kutuplu dünya sistemine geçildiğini tarihin sonu ilan ederek müjdelmiş ve bu kez İslam coğrafyasını öteki olarak göstermiştir (Macit, 2008, s. 24). Müslümanlar ise bu gelişmeleri İslam'ın gözden düşürülmesi olarak yorumlamıştır. Bu lekelemenin dünya çapında ortaklaşa bir çaba olduğunu, kendilerinin de bu çabaya kurban gittiğini düşünmüşlerdir (Fuller ve Lesser, 1996, s. 160).

Kendinden olmayanı küçümseyerek ötekileştiren (Bauman, 2003, s. 131) Batının gözünde bu dışlama, zaman içinde aşağılamaya dönüşmüştür. Edward Said *Medyada İslam* adlı kitabında Müslümanların yaşadığı Batı ülkelerinde, gerek dinlerinden gerekse kültürlerinden dolayı aşağılanarak ayrımcılığa uğradıklarını anlatmaktadır. İslam'a karşı duyulan önyargıları ve medyanın bunu nasıl körüklediğini şu sözleriyle anlatmaktadır:

Los Angeles Times'ın önde gelen İslam uzmanı Robin Wright 26 Ocak 1991 tarihli köşe yazısında ABD'li ve Batılı hükümet yetkililerinin "İslami güçlüklerle" başa çıkabilmek için hâlâ strateji aradıklarını yazmış, isim vermeden Bush hükümetinden kıdemli bir yetkilinin "İslam'la uğraşırken 30-40 yıl önce komünizmle uğraşırken olduğundan daha akıllı davranmalıyız" dediğini alıntılımıştır. Beş sütunluk yazıya Ayetullah Humeyni'nin fotoğrafı konmuştu. Humeyni ve İran, terörizm ve Batı karşıtlığından tutun da, hem toplumu hem de manevi inançları idare etmek için kurallar koyan tek büyük tek tanrılı ulus olmaya kadar İslam'da nahoş olan her şeyi temsil etmekteydi. Dünyaya dair bir endişemiz dile getirilirken İslam sözcüğünü kullanmak yeterliydi (Said, 2008, s. 79).

Halen küresel bir fenomen olarak faaliyet gösteren İslam karşıtlığı ve Müslüman korkusu; 11 Eylül 2001 saldırıları ile Batı'nın literatüründe kalıcı olarak yer edinmiştir. 11 Eylül olayları sonrasında stratejik dönüşümler söz konusu olmuş ve ortaya konan nefret politikası, gerçek kimliklerin beyanına set çekmiştir. Bunun sonucunda Müs-

lûmanlar bütün dünyaya kötü olarak gösterilmiştir (Sevinç, 2010, s. 199). Tüm bu olaylardan sonra Batı, Müslümanlara zarar vermeye başlamıştır. Dünyayı istediği gibi yönetebilmek adına kendisine tehdit olabilme ihtimaline karşı İslam dinini ve onun müntesiplerini hedef almıştır (Yel, 2018, s. 6). Sözde kendini Müslümanlardan korumak adına, Müslümanlara karşı tüm girişimlerini; ayrımcılık, nefret, korku, ötekileştirme gibi hareketlerini meşru göstermeye çalışmıştır (Bulut, 2010, s. 29).

İslamofobiyi meşru göstermek adına İslam dinine ve Müslümanlara yönelik yaptığı eleştiriler şunlardır:

- Hurafelere, batıl inançlara, menkıbelere, İsrailiyata bulanmış inançlar manzumesi ve din,
- Müstebit (Otoriter / totaliter/ despotik) bir siyasi rejim; buna karşılık itaatkar, sesini yükseltmeyen bir toplum,
- Atıl, hareketsiz, vurdumduymaz, gözü ahirete dönük bir toplumsal yapı ve ilişkiler ağı,
- Kadınla erkeğin, müslimle gayrimüslimin, hürle esirin hukuken siyaseten ve statü itibarıyla eşit olmadığı bir sosyal hayat,
- Akli ve iradeyi değil de tevekkülü, sabrı, kaderi, kanaati, bir lokmayı, bir hırkayı öne çıkaran zihniyet ve yaşama üslubu,
- İlmi ve felsefi gelişmesi 12.yüzyılda durmuş, ezbere, tekrara boğulmuş ve taklitle yürüyen bir ilim anlayışı,
- Kendini yeniden üretemeyen yeni meseleler vaz edemeyen bu yüzden de geçmişte kalan bir eğitim anlayışı (Kara, 2014, s. 373).

1.1. Post-Truth (Gerçek-Ötesi) Siyaset ve İslamofobi

İslamofobi disiplinler arası bir çalışma alanı olmakla birlikte farklı dönemsel eğilimlere göre (siyasal, sosyal, iletişimsel) İslamofobi ile ilgili farklı akademik çalışmaların üretildiği belirlenmiştir (Temel, 2019, s. 96). Literatürde İslamofobik eğilimlerin kuramsal bağlamda ne şekilde açıklanabileceğine dair yaklaşımlar; sosyal kimlik kuramı ve İslamofobi, algılanmış tehdit kuramı ve İslamofobi, tutumsal ve davranışsal İslamofobi yaklaşımları, gerçek-ötesi siyaset ve İslamofobi, çok kültürlülük ve İslamofobi, post-sekülerizm ve İslamofobi, iletişim kuramları ve İslamofobi (Doğanyılmaz Duman, 2020) şeklinde sıralanmaktadır. Çalışmada araştırmanın amacıyla doğrudan ilintili olarak bunlar arasından Post-truth (Gerçek-ötesi) siyaset ve İslamofobi ilişkisi ele alınmaktadır.

Genel anlamda İslamofobik söylemlerin temelini oluşturan “biz” ve “öteki” ayrımı, Post-truth siyaset yaklaşımında da aynı şekilde karşımıza çıkmaktadır. Siyasi yapılanma temelinde öteki inşasının kurulduğu bu yaklaşımda kişisel veya menfi algılar, gerçekliğin önüne geçerek doğruları ya çarpıtmakta ya da değiştirmektedir. Bu yaklaşımın yoğunlaştığı temel nokta gerçek olmayan (Post-truth) öğelerle oluşturulan ve gerçekmiş gibi sunulan İslamofobik söylemlerdir.

Post-truth kavramını ilk defa ABD’li yazar Steve Tesich 1992 yılında yayınladığı “Government of Lies” (Yalanlar Hükümeti) makalesinde Amerikan halkının önemli bir kısmının Bush hükümeti tarafından yapılan siyasi propagandaları sorgulamadan gerçekmiş gibi kabul etmelerini eleştirmek için kullanmıştır (Keyes, 2004). Daha sonra ABD’li yazar Ralph Keyes ‘*The Post-Truth Era: Dishonesty and Deception in Contemporary Life*’ (2004) kitabında Post-truth kavramını detaylı bir şekilde ele almıştır. 2016’da yılın kelimesi seçilen ve son yıllarda akademik çalışmalarda sıklıkla duyulan “Post-truth” (Mcintyre, 2018; Sismondo, 2017; Suiter, 2016; Davies, 2016; Harsin, 2015; Fraune ve Knodt, 2018; Crilley, 2018; Salgado, 2018; Hopkin ve Rosamond, 2018) kavramını Oxford Sözlüğü (2016) “Kamuoyunu şekillendirmede nesnel gerçeklerin duygu ve kişisel inanca başvurmaktan daha az etkili olduğu du-

rumlarla ilgili veya bunları ifade etme” olarak tanımlarken, Lee McIntyre (2018, s. 31) yabancı ve kafa karıştırıcı bir fenomen gibi görünen Post-truth kavramını “Gerçeğin varlığını görmezden gelerek kanıtlarla ilgili kriterleri göz ardı eden, akıl yürütmeye dayalı, insanlığa açıkça yalan söyleme sıfatıdır” şeklinde tanımlamaktadır.

2016’daki Brexit ve ABD başkanlık seçimlerinden sonra siyasiler tarafından daha yaygın olarak kullanılmaya başlanan (McIntyre, 2018, s. 27) “Post-truth” siyaset, günümüzde 11 Eylül olayının hayaletlerini ortaya çıkarma ve Avrupa’daki yurttaşlarını İslam’ın bir düşman olduğuna ikna etme arayışlarında muhafazakar blog yazarları, sağ görüşme programları sunucuları, evanjelik dini liderler ve politikacıların sıklıkla başvurdukları bir yöntem haline gelmiştir (Lean and Esposito, 2012). İslamofobi, önde gelen siyasi figürlerin dünya görüşlerinde ve söylemlerinde giderek daha merkezi hale geldiğinden dolayı (Lean, 2017, s. 214) İslam’dan algılanan korkular veya tehditler doğal olarak kendiliğinden ortaya çıkan ve gelişen bir halk tepkisi olarak görülmemelidir (Leaker, 2020, s. 86). Örneğin sosyal medya üzerinde radikal ve baskın şekilde oluşturulan kutuplaşmalar, kişisel yargıları rasyonellikten uzaklaştırarak daha duygusal bir yapıya büründürmekte, Post-truth gerçeklik oluşturarak bireylerin yaşam tarzlarında güçlü etkiye sahip olmaktadır (Tarakçı ve Baş, 2018, s. 1112). Post-truth siyaset ve İslamofobi kavramsallaştırmasında oluşturulan söylemler, dikkatlerin belirli bir noktaya toplanmasını, kamuoyu oluşturulmasını hatta manipüle edilmesini sağlayabilecek bir yetiye sahiptir. Bu çerçevede, Batı toplumlarında siyasilerin, son dönemde yaşanan kitlesel göç dalgaları kapsamında ülkeye yeni gelen Müslümanları birer “öteki” olarak etiketlemesi, toplum nezdinde de karşılık görmektedir. Bu kapsamda özellikle Avrupa’da yükselen sağ siyaset ile birlikte kendini gösteren popülist siyaset, oluşturduğu “öteki” algısıyla karar verici siyasi elitleri bu etkileşimin sorumluları olarak işaret etmekte ve zarar göreceği iddia edilen kitle ile kendisini özdeşleştirmektedir (Doğanyılmaz Duman, 2020, s. 28).

Özellikle kaynak bakımından zengin siyasi aktörlerin bulunduğu toplumları kontrol etmek, katılım alanlarını yönetmek ve analitik bilgilerini kullanmak için stratejik olarak kullandıkları Post-truth siyaset (Harsin, 2015, s. 331) kitle iletişim araçlarında yapılandırılmaktadır. Politikacılar tarafından oluşturulan algılar halkın duyabileceği veya görebileceği her yere yerleştirilmektedir. İnsanlar her geçen gün gerçek olmayan bu haberlere daha fazla inanmaktadırlar. Gerçeği gizleyerek değiştiren politikacılar ise ne yaptıklarının tamamen bilincindedirler. Toplumu manipüle etmenin en büyük örneği 2016’da Donald Trump’ın ABD seçimleri örneğidir (McIntyre, 2018, s. 27-30). Bu seçim sonuçları yalnızca yerleşik siyasi normlara yönelik ciddi zorlukları temsil etmekle kalmamış, aynı zamanda farklı vatandaş grupları arasındaki ciddi fay hatlarını da ortaya çıkarmıştır. Oynamayı takip eden dönemde ülke nüfusunun ikiye bölündüğü görülmüştür (Rose, 2017, s. 555). Seçim boyunca rakibi hakkında sosyal medyada paylaştığı gerçek olmayan ifadelerle Trump siyasi zaferi kazanmıştır. Trump’ın yaptığı manipülatif açıklamalar ve ırkçı söylemler eleştirilse de seçimin kazananı yine Trump olmuştur. Gerçek ötesi içerikler tespit edilmesine rağmen seçim sonucunun değişmemesi Post-truth kavramının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Kellner, 2018, s. 89).

Post-truth kavramı, tüm politikacıların yalan söyleyerek tutmayacakları sözler vermeleri klişesinden farklıdır. Bariz yalanların toplumda rutin olduğunu ve politikacıların kınanmadan yalan söyleyebileceklerini ifade etmektedir (Higgins, 2016). Bazı yerlerde konuşma özgürlüğüne dayandırılan bu söylemler aslında ifade özgürlüğü değil, Leaker’ın (2020, s. 43) deyimiyle yozlaştırılmış bir ifade biçimidir: İfade özgürlüğü tam da dünya çapındaki liberal olmayan demokrasilerin, gerici siyasi projeleri için bir araç haline gelmiştir.

2. Yöntem

Bu çalışma, bir sosyal medya uygulaması olan Twitter’da gerçek olmayan (Post-truth) içeriklerle İslamofobi nefretinin nasıl inşa edildiğini araştırmaktadır. Bu doğrultuda bir düşünceyi veya nefreti yaymada gerçek olmayan içeriklerin karşıladığı rolü göstermeyi amaçlamaktadır. Konuyla ilgili literatür taraması yapıldığında, daha çok

“genel anlamda İslamofobi araştırmaları”, “yeni medya ve İslamofobi ilişkisi” veya “sosyal medyada Post-truth haberler” konulu çalışmalar göze çarpmaktadır. Bu çalışmada ise ideolojik nefreti çözümleme ekseninde sosyal medyadaki Post-truth imajlar İslamofobi ilişkisiyle ele alınmıştır. Araştırma nesnesi olarak yoğun şekilde İslamofobik paylaşımlar yapan Hollandalı Geert Wilders isimli politikacının Twitter hesabı seçilmiştir. İmgelerin insan algısı ve iknası üzerinde önemli etkileri olduğu (Macdonald and Lorenzo-Dus, 2018) varsayımından hareketle çalışma, bu kullanıcının görsel unsurlar içeren tweetlerinin incelenmesi şeklinde sınırlandırılmıştır. İdeolojik gizli anlamları ortaya çıkarmak amacıyla tweetler göstergebilimsel teknikle çözümlenmiştir. Elde edilen veriler betimsel analizle sonuç kısmında değerlendirilmiştir. Sosyal medya hesapları üzerinden Post-truth öğelerle İslamofobinin nasıl yayıldığını araştırıp ortaya koyması bakımından çalışma önem arz etmektedir.

Çalışma, amacı doğrultusunda daha çok “Peygamber, Muhammed, Müslüman, İslam, İslamofobi, terörist” gibi İslamofobik kavramlar üzerine yoğunlaşmıştır. Fotoğraf ve karikatürlere ne tür anlamlar yüklendiği, göstergebilimsel çözümleme yönteminden faydalanarak incelenmiştir. Göstergebilimsel araştırmanın amacı her türlü yapısal etkinliğin, gözlemlenen konuların dil dışındaki anlamlama dizgelerinin işleyişini belirleyip ortaya koymaktır (Barthes, 2009, s. 88). Bu konuda önemli bir isim olan Barthes’in kuramının temelinde düz anlam ve yan anlam olmak üzere iki anlamlandırma düzeyi vardır. Göstergebilimsel her okumada bu anlamlandırma düzeylerinden faydalanmak gerekmektedir. Düz anlam, göstergenin göstereni ve gösterileni arasındaki ilişkiyi, yan anlam ise göstergenin kullanıcıların algılarıyla ortaya çıkardığı etkileşimi vurgulamaktadır. Barthes’in kuramında yan anlam, kitle iletişim araçlarının ideolojik yönlerini ortaya çıkarmaktadır. “Gösterge”; “gösteren” ve “gösterilen”den oluşmaktadır. “Gösteren” anlatı düzlemine, gösterilen ise içerik düzlemine oluşturmaktadır. Gösteren bir nesne iken, gösterilen nesnenin zihinsel tasarımıdır. Göstergeyi kullanan izleyicinin bundan anladığı şeydir. Gösteren ise gösterilenin bir aracıdır. Kesin bir gösterilen yoktur. Gösterilenler her zaman başkaları için gösterenler, gösterenler de kimileri için gösterilen olabilir. Gösterilenler sürekli değişebilir (Barthes, 2009, s. 214). Gösterge bir şeyin yerine geçtiğinde o şeyin gerçekte var olması artık önemli değildir. Yalnızca sözlü diller değil; fotoğraflar ve çizimler de gerçekte orada olmayan nesnelere gösterme olanağına sahiptirler (Eco, 1982). Barthes’a göre, göstergebilimci yazı ve resmi aynı anda ele alabilir. Burada göz önünde bulundurulması gereken her ikisinin de birer gösterge olduğudur. Her ikisi de aynı anlatım işlevine sahiptir ve her ikisi de birer nesne-dil oluşturmaktadır (Barthes, 2011, s. 184). Bu nedenle çalışmada metinler ve görsel unsurlar birbirini tamamlayan unsurlar olarak incelenmiştir. Mesajda gösteren ve gösterilenin ne olduğu, hangi göstergelere dönüştüğü Barthes’in düz anlam ve yan anlam kavramları çerçevesinde yorumlanmıştır.

Bulgular, araştırma nesnesi olan ‘<https://twitter.com/geertwilderspvv>’ Twitter hesabından elde edilmiştir. Geert Wilders, Twitter mecrasına 2009 yılının Mayıs ayında katılmıştır. Araştırmanın yapıldığı tarih itibarıyla Twitter hesabından 16.600 tweet paylaşmıştır. Bunlardan 4.868 tweet fotoğraf ve video şeklindedir. Wilders’in 819 bin 117 takipçisi vardır. Araştırma kapsamında, 1 Eylül 2009 – 1 Eylül 2020 tarihleri arasında yaptığı paylaşımlar incelenmiştir. Seçilen tarihler aralığında toplam 1517 tweet incelenmiş, bunlardan 259 tweetin doğrudan ya da dolaylı olarak İslamofobik nitelik taşıdığı tespit edilmiştir. Bunlar arasında yargısal örneklem yöntemiyle ana temayı yansıtan 18 görsel (8 karikatür, 4 fotoğraf) seçilmiştir. Göstergebilimsel yaklaşımdan hareketle elde edilen veriler Teun Van Dijk’in ideolojik yapıları çözmek için (2000) geliştirdiği; tekrara başvurma, kutuplaştırma, kategorizasyon, ötekini olumsuz sunma, kendini (pozitif) olumlu sunma, zafer kazanma, ulusal özgürlük isteği, sayı oyunu, kanıt gösterme, karşılaştırma, genelleştirme ve örnek/resim (fotoğraf) gösterme kategorileri referans alınarak temalandırılmıştır. Sadece Post-truth içeriklerin temalandırılması amacıyla kullanılan bu kategoriler bulgular kısmında elde edilen İslamofobik verilerin çözümlenmesini kolaylaştırmış-

tır. Ayrıca Twitter metinlerinin orijinal dili Türkçeye çevrilerek verilmiştir.

3. Geert Wilders Kimdir?

Geert Wilders, 1998 yılından beri Hollanda Parlamentosu üyesi olan bir politikacıdır. Ana muhalefeti temsil eden “Partij Voor De Vrijheid”ın (Hollanda Özgürlük Partisi) başkanıdır. Hollanda’nın Venlo kentinde dünyaya gelen, 1963 doğumlu Wilders’in yirmi yıllık parlamento geçmişi vardır. Müslüman göçmenlere karşı sert tutumuyla, “aşırı sağcı lider” gibi isimlerle tanınmaktadır (euronews.com). İslam dinî aleyhine yaptığı propagandalar ve sert çıkışlarla medyada sürekli kendinden bahsettirmektedir. 2018 yılında “Muhammed Peygamber konulu karikatür yarışması” düzenleyerek 200’e yakın karikatür toplamıştır. Hollanda hükümeti, İslam ülkelerinden gelen yoğun tepkiler üzerine bu yarışmayı iptal ettiğini açıklasa da sonraları tekrar yapılmasına izin vermiştir (bbc.com). İslam dinî ve Müslümanlar aleyhinde devamlı çarpıcı açıklamalar yapan Wilders, iktidara geldiğinde ülkedeki tüm camileri kapatmayı, Kur’an-ı Kerim’i yasaklamayı ve Müslüman sığınmacıların oturma izinlerini iptal etmeyi vaat etmektedir (https://tr.sputniknews.com).

4. Bulgular ve Analiz

Van Dijk, Marx’ın yorumunda “yanlış bilinç” veya “yanlış yönlendirilmiş inançlar” olarak tanımlanan ideolojiyi “grup-içi” ve “grup-dışı” veya “biz ve öteki” arasındaki sosyal kutuplaşma (2010, s. 7) şeklinde geliştirmiş ve siyasilerin ideolojik söylemlerini kategorilere ayırarak incelemiştir. Buradan hareketle araştırmada elde edilen bulgular Van Dijk’in ideolojik söylem kategorileri referans alınarak Post-truth ve İslamofobi stratejisi bağlamında incelenmiştir. Bulguların analizi önce karikatürler sonra fotoğraflar şeklinde gerçekleştirilmiştir.

1. Tekrara Başvurma

Bu kategoride gerçek ötesi tekrarlar biz ve öteki ayrımında bizim iyiliğimizi, ötekinin kötülüğünü vurgulama stratejisinde belirli bir rol oynamaktadır (Van Dijk, 2000, s. 83)

Karikatür 1. 29 Aralık 2019 tarihli paylaşım (karikatürün orijinal hali toplumsal değerler nedeniyle flulaştırılarak verilmiştir).

Hz. Muhammed’in tasvir edildiği bu karikatürde gösteren: Bir adamdır. Gösterilen: Adam çatık kaşlı ve koyu esmer tenlidir. Yüzünden etrafa hırs, nefret ve öfke saçılmaktadır. Sakalının sağ tarafında ve elbisesinin üst kısmında kırmızı boyalar vardır. “Muhammed Peygamber konulu karikatür” yarışmasında seçilen bu karikatür İslam Peygamberini asabi ve korkutucu olarak göstermektedir. Kırmızı boyalar, savaş, ölüm

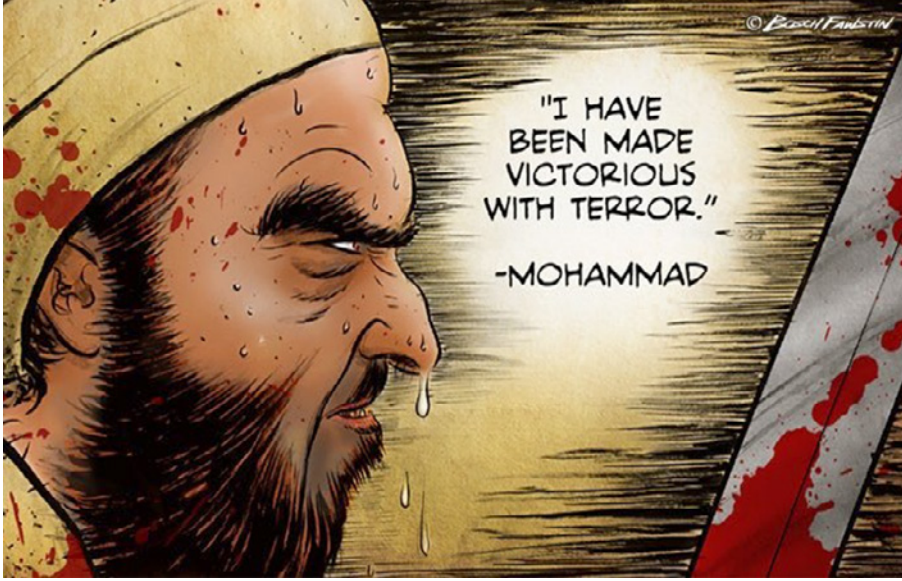

ve kan dökmeyi çağrıştırmaktadır. Karikatürün altına metin olarak “ve karikatür yarışmasının kazananı: Aşağıdaki resim #Muhammad” yazılmıştır. Gerçeklerle bağlantısız, hayali bir tasarım olan bu karikatür incelenen hesaptaki tweetlerin çoğunda paylaşılan Post-truth tekrarlarından sadece bir tanesidir.

2. Kutuplaştırma

İdeolojik söylem yapılarını çözmek için geliştirilen kutuplaştırma kategorisi, biz ve onlar ayrımı yapan bölünmeye vurgu yapmaktadır (Van Dijk, 2000, s. 80).

Karikatür 2. 24 Kasım 2019 tarihli paylaşım

Gösteren: Sarıklı bir adam, kılıç ve yazıdır. Gösterilen: Adam çok çirkin biridir. Sakalları ve kaşları iticidir. Yüzünden ve burnundan üzerine doğru ter damlaları akmaktadır. Kılıcın üzerinde kan lekeleri vardır. Kılıçla adamın arasında “I have been made victorious with terror – Mohammed” (Terör ile savaşı kazandım-Muhammed) yazmaktadır. Göstergeler incelendiğinde İslam dininin ve peygamberinin doğrudan terörizm ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bir kutuplaştırma örneği olan bu karikatürdeki imgeler ve yazılar birlikte değerlendirildiğinde: İslam dininin diğer dinlere kıyasla ötekileştirildiği ve terörizm ile bağdaştırıldığı görülmektedir. Karikatürde İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed’in terörizm ile zaferi kazandığı vurgulanmaktadır. İdeolojik yan anlam bağlamında terleyen adamın durmadan dinlenmeden koştuğu, canla başla terör estirdiği anlatılmaktadır. Kılıcın üzerindeki kan lekeleri sayısız insanın haksız yere öldürüldüğüne gönderme yapmaktadır. Hz. Muhammed’e atfedilen “Terör ile zaferi kazandım” ifadesi İslam dini ile diğer dinleri ideolojik bir perspektifle ayırıştırarak kutuplaştırmaktadır.

3. Kategorizasyon

Bu teknik, insanları sınıflandırma eğilimindedir. Parlamentodaki konuşmacılar özellikle diğerleri (göçmenler, mülteciler vb.) söz konusu olduğunda grupları ayırıştırıp kategorize etmektedirler (Van Dijk, 2000, s. 64).

Karikatür 3. 11 Kasım 2019 tarihli paylaşım

İslamofobik öğeler içeren bu karikatürde gösteren: Bir elbise, Arapça ve Latin alfabesiyle yazılan yazılardır. Gösterilen: İçinde insan olmayan bir elbisedir. Başın olması gereken yerde Arapça “Allah Resulü Muhammed” yazmaktadır. Görselde arka font ve elbise siyahtır. Siyah tonlar kasvetli ve sıkıcı bir hava oluşturmaktadır. Elbise İslam diniyle özdeşleşen bazı dinî kıyafetlerin aksine Avrupa’da özellikle İngiltere’de hâkimlerin mahkeme salonunda giydikleri court dress (saray elbisesi) diye isimlendirilen yargıç kıyafetidir. Karikatürün üst kısmında Arapça “Allah’tan başka ilah yoktur” yazmaktadır. Sol tarafta ise Felemenkçe “Rechters kiezen de kant van terreur” (Yargıçlar terörün yanında yer aldı) yazmaktadır. Avrupa ülkelerinde yaşanan terör olaylarının İslam dininin mensuplarına mâl edilmesini arzu eden Wilders bu karikatürde yargıç kıyafeti ile İslami kişiliği ironik bir şekilde bütünleştirerek aşağılamak istemiştir. Başsız kıyafet ile hâkimlerin kendi özgür iradeleri ile karar veremediğini, İslami fikirlerle yönetildiklerini, mahkemede verilen hükümlerin geçersiz olduğunu anlatmak istemiştir. Sonuç olarak terörist olarak nitelediği Müslümanları ve yargıçları aynı grupta kategorize etmiştir.

4. Ötekini Olumsuz Sunma

Bu kategori ideolojik temelli iyi ve kötü ayrımı yapılarak ötekinin olumsuz özelliklerinin öne çıkarılmasına işaret etmektedir (Van Dijk, 2000, s. 78). Araştırmada bu sunum daha çok çirkin ve terörist Müslüman tiplmesi şeklinde tespit edilmiştir.

Karikatür 4. 28 Ağustos 2020 tarihli paylaşım

Ele alınan bu karikatürde gösteren: Bir adam ve karşısındaki yazılıdır. Gösterilen: Çirkin yüzlü asabi bir adamdır. “#Stop İslam” (İslam’ı durdur) sloganıyla hashtag açılmıştır. Ayrıca karikatürde “Partij Voor De Vrijhed” (Hollanda Özgürlük Partisi) yazmaktadır. Göstergeler incelendiğinde adamın başında sarık, üzerinde de giysi olarak kalın yakalı cüppe vardır. Post-truth bağlamında ötekinin olumsuz sunulmasına örnek teşkil eden bu karikatürde kaba sakallı adamın bir Müslüman tiplmesi olduğu görülmektedir. Var gücüyle dişlerini sıkın adamın dudakları çirkin bir şekil almıştır. Öfkeden gıcırdayan dişleri görülmektedir. Kaşları kalın ve çatık olan adam kin, nefret ve öfke dolu bir bakış sergilemektedir. Karikatürdeki imgeler ve yazılar birlikte değerlendirildiğinde: Çirkin ve öfkeli Müslümanları durdurun, İslam’ın yayılmasını durdurun mesajı verilmektedir. İslam dininin mensubu olan Müslümanlar bu çirkin tiplmelerle ötekileştirilmekte, kötü ve zararlı insan imajı çizilerek aşağılanmaktadır.

5. Kendini (Pozitif) Olumlu Sunma

Kendini kayırmacılık olarak da adlandırılabilen bu temada konuşmacının olumlu özellikleri ön plana çıkarılır. Öteki dışlanır. Örneğin “Ben ırkçı değilim ama...” diye başlayan cümlelerle olumlu (pozitif) benlik sunulur (Van Dijk, 2000, s. 81).

Karikatür 5. 29 Ekim 2019 tarihli paylaşım

Gösteren: Üç adam ve mahkeme salonuna giden koridordur. Gösterilen: Yakalanıp elleri kelepçelenen suçlu adam, sağındaki ve solundaki iki adam tarafından kollarından tutulmuş yargılanmaya götürülmektedir. Karikatürün altına metin olarak “Dadelijk naar de extra beveiligde rechtbank Schiphol ivm de rechtszaak tegen de Pakistaan die ervan verdacht wordt een terreuraanslag tegen me te willen plegen ivm de uitgestelde Mohammed-cartoon wedstrijd. #Wilders #Mohammedcartoons” (Ertelenen Muhammed karikatür yarışmasıyla ilgili olarak bana karşı bir terör saldırısı düzenlemek istediğinden şüphelenilen Pakistanlı aleyhine açılan davayla ilgili olarak derhal güvenli Schiphol mahkemesine gidiyoruz) yazılmıştır. Ayrıca “#Wilders #Mohammedcartoons” şeklinde hashtag açılmıştır. Göstergeler incelendiğinde ortadaki terörist adamın yüzünün buruşmuş olduğu, pişmanlık duyduğu görülmektedir. Tutuklayan adamlar ise kendinden emin ve dik yürümektedirler. Karikatürün sağ tarafında bulunan adam Wilders isimli politikacıdır. Terörist yakalanarak terörizmin önüne geçilmiştir. Olumlu bir benliğin sunulduğu bu karikatürde Wilders, kendisine kahraman imajı çizmeye çalışmıştır. Öteki ise terörist olan Müslümandır. Twitter üzerinden paylaşılan bu karikatür ile dünya genelinde meydana gelen terör saldırıları Müslümanlara mâl edilmektedir. Karikatür, içinde barındırdığı aşağılama, suçlama, ötekileştirme ve terörist Müslüman gibi Post-truth imgelerle İslamofobik bir paylaşım olarak değerlendirilmiştir.

6. Zafer Kazanma

Bu analiz diğerlerine karşı ayrımcılık yapılmadığını, iddiacının ayrımcılığa uğradığını vurgulamaktadır. Diğerleri olumsuz terimlerle temsil edilme eğiliminde olduğunda ve özellikle tehditlerle ilişkilendirildiklerinde grup içinden birinin böyle bir tehdidin kurbanı olarak temsil edilmesi gerekmektedir (Van Dijk, 2000, s. 84).

Karikatür 6. 25 Ekim 2019 tarihli paylaşım

Gösteren: Beş adam, bir kadın ve vücutları görünmeyen altı kişinin elidir. Karikatürün üst tarafına büyük puntolarla metin eklenmiştir. Gösterilen: Karikatürün ortasında Wilders yürümektedir. Eller onu işaret etmektedir. Sağında ve solunda bulunan siyah gözlüklü iki adam Wilders'ın korumalarıdır. Paylaşımın altına "Thank you so much #boschfawstin for your cartoon commemorating 15 years of fatwas, trials and 24/7 police security. I will never give up, never surrender and always fight against islamization - and for our #freedom! #freedom #freedomofspeech #wilders #stopislam" (15 yıllık fetvalar, denemeler ve 7/24 polis güvenliğini anan karikatürü için #BoschFawstin'e çok teşekkür ederim. Asla pes etmeyeceğim, asla teslim olmayacağım ve her zaman İslamlaşmaya karşı savaşıacağım - # özgürlüğümüz için! #freedom #freedomofspeech #wilders #stopislam) yazılmıştır. Göstergeler incelendiğinde Wilders'ın bir kahraman edasıyla korumalarının arasında yürüdüğü görülmektedir. "Fifteen years" (on beş yıldır) yazısıyla on beş yıldır İslam karşıtı mücadelesini sürdürdüğünü anlatmaktadır. Sağ tarafta bulunan beyaz saçlı yaşlı adam ve hemen arkasında duran sarı saçlı orta yaşlı kadın çağdaş Avrupa insanını temsil etmektedir. Sol taraftaki adam ise Müslümanları temsil etmektedir. Birbirine zıt olarak betimlenen her iki taraftaki insanların elinde mahkemede hâkimlerin kullandığı tokmak vardır. Buradaki Müslüman tiplemesi diğer karikatürlerde olduğu gibi, agresif, çirkin ve çatık kaşlıdır. Müslüman karakterin başında yeşil takke, sol elinde tokmak vardır. Hem çağdaş olarak betimlenen karakterlerde hem de Müslüman karakterinde beyaz gömlek ve siyah hâkim cüppesi vardır. Bu karikatürde çözümlenen yan anlam: Konuşma özgürlüğüne hem Müslümanların hem de çağdaş Avrupa insanının mani olmak istediğidir. Müslüman karakter, çağdışı, gerici ve öfkelidir. Kendisini hâkim yerine koyarak hüküm vermeye çalışmaktadır. Avrupa insanı da haksız olanın yanında yer almaktadır. Sonuç olarak hayali olarak oluşturulan savaşın kahramanı, ayrımcılığa uğramasına rağmen tek başına tüm zorluklarla baş ederek zaferi kazanmıştır.

7. Ulusal Özgürlük İsteği

Ulusal özgürlük isteği; kendini yüceltme, ülkesine, ilkelerine, tarihine ve geleneklerine bağlı olma şeklinde gerçekleşmektedir. İrkçi ideolojiler böylelikle milliyetçi ideolojiyle birleştirilerek sunulmaktadır (Van Dijk, 2000, s. 78).

Karikatür 7. 29 Temmuz 2020 tarihli paylaşım

Gösteren: İki adam ve baloncuk içindeki metindir. Gösterilen: İfade özgürlüğünü kısıtlamaya çalışan karşıdaki Müslüman karakterdir. Karikatürün altına Felemenkçe “Verdedig de vrijheid van meningsuiting. stop Mohammedanisme” (Konuşma özgürlüğünü savunun. İslam’ı durdurun) yazılmıştır. Göstergeler incelendiğinde kendinden emin ve dik duran modern kişi ulusal özgürlük isteği altında konuşma özgürlüğünü savunmaktadır. Öz güveninden taviz vermemektedir. Karşıdaki ise ulusal özgürlüğü tehdit eden çirkin bir Müslüman tiplemesidir. Gerçeği yansıtmayan bu tipleme ifade özgürlüğünü susturmaya çalışmakta fakat susturamamaktadır. Böylece öfkelenip hiddetlenerek kendinden geçmektedir. Grand toilet giymiş modern kişi “Free speech akbar” (Büyük konuşma özgürlüğü) diyerek İslami bir terim olan “Allahu Ekber” kelimesini tiye almaktadır. Buna karşılık Müslüman tiplemesi öfkeden ellerini açıp dişlerini göstererek, parmaklarını ısırma istencesine adeta çıldırmaktadır. Her yönüyle karikatür Post-truth öğeler içeren İslamofobik bir paylaşımır.

8. Sayı Oyunu

Bu kategori tartışmada ortaya atılan iddianın güvenilirliğini artırmaya yönelik yapılan bir hamledir. Sayılar ve istatistikler nesnellığı artıracak şekilde kullanılarak gerçekliği temsil ediyor gibi gösterilmektedir (Van Dijk, 2000, s. 80).

Karikatür 8. 4 Mart 2020 tarihli paylaşım

Gösteren: Kalabalık insan topluluğu, ay yıldızlı bayrak ve açılan hashtag metnidir. Gösterilen: Ay yıldızlı bayrak Türkiye Cumhuriyetini temsil etmektedir. Karikatürdeki insanlar bir yere doğru yürümektedirler. Göstergeler incelendiğinde bu görselde İslamofobi söyleminin Türklerle ilişkilendirildiği görülmektedir. Avrupa'ya göç eden insanlar Türkler olarak gösterilmektedir. Türk bayrağına ve Türklere karşı uyandırılan korku, sayı oyunları ile desteklenmektedir. Sayısız insan kalabalığı, gerçek bir fotoğraf karesi gibi yerleştirilmiştir. Karikatürün ortasında "We are being replaced #stopimmigration" (Değiştiriliyoruz #göçü durdurun) yazmaktadır. Alt tarafında ise tüm bunların özgürlük için yapıldığı vurgulanmıştır. Post-truth politika bağlamında, Türklerin kalabalık bir göçmen grubu olarak gösterilmesi, tehdit algısını ve buna bağlı olarak İslamofobik eğilimi artırmaktadır. Her fırsatta İslam'ı ve Müslümanları karalamaya çalışan Wilders bu ve bunun gibi birçok paylaşımında İslam karşıtı propagandalarını sayı oyunları ile meşru göstermeye çalışmaktadır. Hemen hemen her paylaşımında gerçekleri abartma söz konusudur. Karikatürün sağ alt tarafında bir adam ve arkasında bir kadın gösterilmektedir. Sakallı ve başında takkesi olan adam Müslüman-Türk bir kişilik olarak karakterize edilmiştir. Kırmızı Türk Bayrağı'nın üzerindeki sarı yıldızlar ise özgürlüğü çağrıştırmaya çalışılmıştır.

9. Kanıt Gösterme

Kanıt gösterme, tartışmadaki iddialara karşı kanıt sunma, rakamlara veya yetkili kurumlara dayanan formlar göstermektir. Böylece insanlar iddia edilen olayı gazetede okumuş, güvenilir bir kaynaktan duymuş veya kendi gözleriyle görmüş gibi inanmaktadırlar (Van Dijk, 2000, s. 69).

Fotoğraf 1. 11 Kasım 2019 tarihli paylaşım

Gösteren: Fotoğrafta küçük bir çocuk gösterilmektedir. Gösterilen: Çocuğun arkasında yer alan demir parmaklıklar ve demir parmaklıkların arkasındaki insanlardır. Fotoğrafın alt tarafında "We are going to kill you by slaughtering you. We are going to slaughter you." (Sizi katlederek öldürmeye geliyoruz. Sizi katledeceğiz.) yazmaktadır. Ayrıca tweetin altına "Seize them and kill them wherever ye find them (Sura 4:89)" (Yakalayın ve onları bulduğunuz yerde öldürün) yazılmıştır. Burada kanıt olarak gösterilmek istenen Kur'an-ı Kerim'de Nisa Sûresi'nin 89. ayetidir. Fakat ayet yanlış ve eksik yazılmıştır. Ayetin tamamı değil sadece bir kısmı yazılmıştır. Ne kendinden önceki nede kendinden sonraki ayetlerle bağlantısı göz önünde bulundurulmamıştır. Post-truth siyaset bağlamında ayetin tamamı kasıtlı olarak alınmamış sadece bir kısmı alınarak gerçekler değiştirilmiştir. Nisa Sûresi'nin 89. ayetinden 91. ayetine kadar özel olarak Kur'an-ı Kerim'in geldiği tarihte ve çevrede, genel olarak da her zaman ve her yerde, gruplar ve topluluklar olarak Müslümanlarla Müslüman olmayanlar arasındaki ilişkiler ele alınmaktadır. İslâm, başka inançları ve hayat tarzlarını benimseyen fertlere ve gruplara da hayat hakkı tanıdığı, onları hem kendi içlerinde hem de dünya üzerinde korumayı Müslümanlara ödev kıldığı için ilişkilerin –tarafalara zarar vermemesi amacıyla– bazı kurallara bağlanmasını istemiştir. Bu ihtiyaç hem ayetlerle hem de Hz. Peygamber'in

ve onun çizgisindeki halifelerin uygulamalarıyla –farklı ve yeni ilişki biçimlerine de örnek teşkil edecek şekilde– karşılanmıştır. İşte 91. ayete kadar bu konular ele alınmış, ilişkilerde uyulacak kurallara ışık tutulmuştur (Karaman vd., 2008, s. 110). Göstergeler incelendiğinde fotoğrafta gösterilen çocuğun korkudan gözlerini yukarıya diktiği ve hava araçlarından gelecek silah veya bomba gibi bir saldırıyı beklediği görülmektedir. Demir parmaklıklar arkasında ise insanlar bulunmaktadır. Demir parmaklıklar yan anlamda ölümü bekleyen hapsedilmiş insanları betimlemektedir. Hem çocuk hem de arkada duran insanlar büyük bir tehlike altındadır. Her an ölüm tehdidi ile karşı karşıyadır. Yaşama şansları yoktur. Fotoğraf ideolojik olarak incelendiğinde öldürme emrini Kur'an-ı Kerim'in emrettiği vurgulanmaktadır. Bu ve buna benzer paylaşımlarla İslam dininin ölümcül, zalim ve acımasız bir din olduğu, bir an önce yok edilmesi gerektiği öne sürülmektedir. Sosyal medya üzerinden kamuoyu oluşturmanın açık bir örneği olan bu paylaşımda, ürkütme taktiği kullanılarak binlerce yorum ve beğeni alınmış, İslam karşıtı toplumsal bir kanaat oluşturulmuştur.

10. Karşılaştırma

Bu kategoride biz ve onlar temelinde yapılan grup içi ve grup dışı ayırım, grup dışı olanlara farklı davranma ve ırkçı yaklaşımla sonuçlanmaktadır (Van Dijk, 2000, s. 65).

Fotoğraf 2. 30 Nisan 2020 tarihli paylaşım

Gösteren: İki kadın ve billboard üzerinde bir kadın resmidir. Gösterilen: Kadınlardan biri çarşaf giymiştir, yüzü peçelidir. Diğer kadın ise eliyle bisikleti tutmaktadır. Paylaşım incelendiğinde Müslüman kadın ve modern kadın karşılaştırması yapıldığı görülmektedir. Bireysel ve konum itibarıyla Post-truth bir öge olarak değerlendirilen fotoğrafta yapılan bu kıyaslama gerçeği çarpıtılarak yansıttığı için makul bir karşılaştırma değildir. Modern kadın bisiklet süren, spor yapan, rahatça gezebilecek, istediği kıyafeti özgürce giyebilen kadındır. Müslüman kadın çağdışıdır, teknolojiden ve sportif faaliyetlerden uzaktır. Yüzü peçelidir, peçenin arkasından dünyayı görememektedir. Billboard üzerindeki kadın resimde modern Avrupa kadınına gönderme yapmaktadır. Resimdeki kadın sarı saçlıdır, beyaz tenlidir ve mutlu bir şekilde gülümsemektedir. Bu ve buna benzer görsellerin tamamında sarı saçlı ve beyaz tenli kadınlar modern kadın imajıyla bütünleştirilmiştir. İslamofobik anlamlar yüklenen bu paylaşımda Müslüman kadın, iki modern kadın imajı arasına sıkıştırılmıştır. Böylelikle giydiği çarşafın içine hapsedildiği, istediği gibi özgür bir hayat yaşayamadığı mesajı verilmiştir. Müslüman kadın portresinin olduğu her paylaşımda ırkçı bir söylem geliştirilerek Müslüman kadınlar toplum yaşamında ötekileştirilmektedir. Tüm Müslüman kadınlar Afrikalı veya siyahi olarak resmedilerek beyaz tenli Avrupa insanının İslam diniyle özdeşleşemeyeceği mesajı verilmektedir. Müslüman kadınların her açıdan aşağılayıcı bir yaklaşımla sunulmaları paylaşımın İslamofobik olarak değerlendirilmesine neden olmuştur.

11. Genelleştirme

Genelleştirme taktiğinde somut olaylar veya kişisel eylemler yeniden düzenlenerek iddia daha geniş perspektife yaydırılmaktadır. Verilen örnekler istisna olmasına rağmen tipik olaylar gibi gösterilerek genele uyarlanmaktadır. Böylece bireysel bir durum genelleştirilmektedir (Van Dijk, 2000, s. 72).

Fotoğraf 3. 30 Nisan 2020 tarihli paylaşım

Gösteren: Çarşafli kadınlar, gösterilen: Çarşafın içinde mutsuz bir şekilde gülümseyen kadındır. Paylaşım İslamofobik bir görsel olarak, Müslüman kadınların siyah çarşaf içerisinde gülmeye ve mutlu olmaya haklarının olmadığını düşündürmektedir. Müslüman kadınların İslam dininden memnun olmadığını, bir arayış ve kurtuluş ümidi içinde olduklarını vurgulamaktadır. Görsellerin çoğunda Müslüman kadınlar çarşaf içindedirler, sadece gözleri görülmektedir. Modern Müslüman kadın portresi çizilmemiştir. Siyasilerin tamamen kişisel algıları ile Post-truth çerçevesinde sundukları bu yargı, bütün Müslüman kadınların çarşaf giydiklerini, Müslüman olmak isteyen kadınların da çarşaftan başka bir kıyafet giyemeyecekleri algısını oluşturmaktadır. Böylece İslam dine karşı antipati uyandırılmaktadır.

12. Örnek/Resim (Fotoğraf) Gösterme

Bu paylaşımlar genellikle savunulan bir olguyu güçlendirmek için verilen somut örneklerden oluşmaktadır. Örnek vermenin birçok bilişsel ve anlamsal argümanı vardır fakat akılda daha iyi kalması için gerçek olmayan resimler veya fotoğraflar kullanılmaktadır (Van Dijk, 2000, s. 69-70).

Fotoğraf 4. 24 Ocak 2020 tarihli paylaşım

Gösteren: 13 - 14 yaşlarında bir kız çocuğudur. Arka planda kadınlar ve pankartlar vardır. Gösterilen: Kız çocuğu gelinlik giymiştir. Gelinliğin üzerinde kırmızı lekeler vardır. Paylaşımın altına şu yazı eklenmiştir: “So İslam accommodates rapists.” (İslam tecavüzcülere ev sahipliği yapıyor.). Fotoğraf, kız çocuğunun daha çocuk yaşta zorla biriyle evlendirildiği ve bu evlilikten şiddet gördüğü yan anlamı taşımaktadır. Gözünün altı aldığı şiddetli darbelerle morarıp şişmiş, dudağının kenarı da kanamıştır. Kız çocuğu yaşananlara anlam verememiştir. Çünkü yaşı itibarıyla bu durumu anlayabilecek olgunlukta değildir. Hiçbir şeyden haberi olmayan gözlerle, anlamsız bakışlarla karşıya bakmaktadır. Gelinliğin üzerindeki kırmızı lekeler, fiziksel şiddet esnasında ortaya çıkan kan lekelerini temsil etmektedir. Göstergeler incelendiğinde kız çocuğunun gelinliğin altından siyah kazak giymesi resmin çekildiği anın düğün anı olmadığını göstermektedir. Sonradan giyilen gelinlik, üzerine sürülen kırmızı lekeler ve kızın yüzündeki abartılı morarmalar bu profilin bir canlandırma olduğunu göstermektedir. Gelinliğin üzerindeki kan lekesini andıran kırmızı lekelerin boya olduğu ve gelişigüzel sürüldüğü görülmektedir. Post-truth nitelik taşıyan bu fotoğraf, altına yazılan açıklamalarla tam anlamıyla İslam karşıtı bir propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Ana tema olarak işlenen kadınlara yapılan haksızlıklar İslam dinine mâl edilmektedir. Kadına şiddet uygulayan insanların Müslümanlar olduğu, İslam dininin kadına şiddeti ve çocuk yaşta evlenmeyi meşru kıldığı mesajı verilmektedir.

Sonuç

Hollandalı Geert Wilders isimli politikacının 1 Eylül 2019–1 Eylül 2020 tarihleri arasındaki Twitter paylaşımları incelenmiş, araştırmanın amacı doğrultusunda aranan temalarla ilgili 259 paylaşıma rastlanmıştır. Bu paylaşımların çizim ve betimlemelerle doğrudan veya dolaylı olarak İslamofobik nitelikler taşıdığı tespit edilmiştir.

Bunlar arasında ideolojik yan anlam taşıdığı düşünülen 8 karikatür ve 4 fotoğraftan oluşan toplamda 12 görsel göstergebilimsel yaklaşımla çözümlenmiştir. Herkesin anlayabileceği nitelikte yani düz anlam içeren görseller çözümlenmemiştir. Temalar oluşturulurken Teun Van Dijk’in ideolojik yapıları çözmek için geliştirdiği kategoriler (2000) referans alınmıştır. Bu referanslar sosyal medya ortamlarında Post-truth (gerçek- ötesi) içeriklerin daha çok hangi temalar üzerinden paylaşıldığını tespit etmeye olanak tanımıştır. Çözümlemede incelenen göstergelerin yan anlamları, ideolojik nefretin anlaşılmasına olanak tanımıştır. İncelenen hesapta, daha çok siyasilerin birbirlerini karalamak amacıyla başvurdukları bir taktik olan Post-truth siyasetin, ideolojik nefreti yayma amacıyla kullanıldığı görülmüştür. Müslümanların ya da İslami ritüellerin olumlu veya sempatik gösterildiği herhangi bir paylaşıma rastlanılmamıştır.

Hollanda politikasında ana muhalefeti temsil eden, aynı zamanda ‘Partij Voor De Vrijheid’in (Hollanda Özgürlük Partisi) başkanı olan Wilders’in Post-truth içeriklerle İslam dinini karalamaya çalışan paylaşımlar yaptığı görülmüştür. Bu paylaşımlar tweet metin, fotoğraf, karikatür, retweet, link ve video şeklindedir. İslamofobi içerikli bu paylaşımlara binlerce like ve retweet yapılmıştır. Paylaşımların altına yapılan yorumlara bakıldığında, Wilders’in İslam dinine karşı bir korku ve nefret uyandırdığı görülmektedir. Ayrıca Hz. Peygamber’i küçük düşürmek amacıyla sosyal medyada düzenlediği karikatür yarışmaları, İslamofobik söylemin geniş kitlelere yayılmasına neden olmaktadır. Twitter üzerinden paylaştığı yanlış ve çarpıtılmış bilgilerle Avrupa’da İslam karşıtlığı söylemini yaymaya çalışan Wilders’in sosyal medya hesabında 900 bine yakın takipçisi vardır.

İslam dinî aleyhinde yaptığı paylaşımlarla sanal bir karizma çizmeye çalışan Wilders, Hollanda ülkesinin siyasi, toplumsal ve ekonomik işlerini bir kenara bırakarak sadece İslam aleyhinde propagandalarla gündeme gelmektedir. Dikkat çekici ve yönlendirici paylaşımlarıyla Avrupa siyasi gündeminde popülerliğini korumaya

çalışan Wilders, siyasi kimliğini İslamofobi söylemiyle birleştirerek, Müslümanları aşığılayıcı ve ötekileştirici eleştirilerine hedef yapmaktadır. Bu şekilde dinî kutuplaşma ile başkanı olduğu siyasi partiye taraftar toplamaya çalışmaktadır.

Bunu yaparken de ifade hürriyeti kavramına sığınmakta; kendini ve partisini masum göstermeye çalışmaktadır. Aldığı tenkitlere aldırmandan paylaşımlarına devam eden politikacı, Avrupa insanında “Ülkemiz elden gidiyor”, “Müslümanlar her yere yayılıyor”, “Müslümanlar bizi öldürecekler”, “Kendi ülkemizde yabancıyız”, “Bizi kendi ülkemizden kovacaklar” gibi ürkütücü politikalarla İslam dinine ve Müslümanlara karşı bir korku oluşturmaktadır. Bu korku da beraberinde nefreti getirmektedir.

Bu çalışmanın sonucunda bir sosyal medya platformu olan Twitter’da paylaşılan Post-truth içeriklerin İslamofobiyi yaymada etkili bir araç olarak kullanıldığı görülmüştür. Batılı siyasetçilerin, ideolojik fikirlerini yeni medya araçları üzerinden büyük kitlelere duyurmaları; Avrupa’da terör örgütlerinin gerçekleştirdikleri eylemlerin hemen hemen hepsinden Müslümanları sorumlu tutmaları, yaşanan her olumsuz duruma göçmen Müslümanların sebep olduğu imajını vermeleri, İslam dinine ve Müslümanlara karşı ırkçılığa ve ötekileştirmeye varan bir nefreti beraberinde getirmiştir.

Yüzyıllar boyunca zaten var olan bu nefret yaklaşımı sosyal medya hesapları üzerinden yapılan İslamofobik paylaşımlarla İslamofobiyi yeniden üreterek zihinlerde sürekli canlı tutmakta, her geçen gün daha da yıkıcı ve toplumu yıpratıcı boyutlara ulaşmaktadır. Neden ve sonuç ilişkisi bağlamında bu paylaşımlar elbette nedensiz değildir. Siyasi ve ekonomik çıkarlar uğruna Müslümanlar gerçekte olduğundan çok daha farklı gösterilmektedir. Korkutucu, sapkın, terörist, cahil, kirli, çirkin gibi imajlar çizilerek kitlelerin zihinleri, İslam dininin mensuplarından gelecek, gerçekte var olmayan (Post-truth) tehditlerle meşgul edilmektedir. Müslüman olmayan toplumları Müslüman toplumlara karşı kışkırtarak istenilen hedefe ulaşmak, bu durumun nedeni olarak gösterilmektedir.

Yapılan çözümlenmeler sonucunda, özellikle Hz. Peygamber’in tamamen yanlış ve çarpıtılarak resmedildiği, karikatürlerde betimlenen fiziksel ve ahlâki özelliklerinin dinî ve tarihi kaynaklardan hiçbirisiyle uyuşmadığı tespit edilmiştir. İslamofobik içerik taşıyan karikatür ve fotoğrafların haklı bir gerekçeleri olmaksızın, vicdani duygulardan ve insani ilkelerden soyutlanmış bir şekilde hayali öğelerle üretildikleri görülmüştür. Betimlemelerde İslam dinî kan dökücü bir terör dinî olarak tanıtılmış, Müslümanlar da terörizm kimliğiyle özdeşleştirilmiştir. Tamamen kasıtlı yapılan bu paylaşımlar sosyal medya üzerinden İslam karşıtlığının yayılmasına zemin hazırlamak şeklinde yorumlanmıştır.

Kaynakça

- Aktaş, M. (2014). Avrupa'da yükselen İslamofobi ve medeniyetler çatışması tezi. *Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13, (1).
- Allen, C. (2010). *Islamophobia*. England: Ashgate Publishing Company.
- Aslan, S., Kayacı, M. ve Ünal, R. R. (2016). İslamofobi ve Batı dünyasındaki yansımaları. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(6), 451-463.
- Barthes, R. (2009). *Göstergebilimsel serüven*. Mehmet Rifat ve Sema Rifat (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Barthes, R. (2011). *Çağdaş söylenler*. Tahsin Yücel (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Bauman, Z. (2003). *Modernlik ve müphemlik*. İsmail Türkmen (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Boztemur, R. (2002). Marx, Doğu sorunu ve oryantalizm. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, 20(1), 135-153.
- Bulut, Y. (2010). *Oryantalizmin kısa tarihi*. İstanbul: Küre Yayınları.
- Castells, M. (2005). *Enformasyon çağı: Ekonomi, toplum, kültür*. Ebru Kılıç (Çev.). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Davies, W. (2016). The age of post-truth politics. *The New York Times*, 24.
- Doğanyılmaz Duman, D. (2020). Sosyo-politik çerçevede İslamofobi'ye kuramsal bir yaklaşım. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDİAD)*, 3(1), 23-37.
- Eco, U. (1982). *Bir göstergebilim kuramının sınırları ve ereklere*. Gül Işık (Çev.). İstanbul.
- Esposito, J. L. and Kalın, İ. (Eds.). (2011). *Islamophobia: The challenge of pluralism in the 21st century*. Oxford University Press.
- Fuller, G. E., ve Lesser, I. O. (1996). *Kuşatılanlar: İslam ve Batı'nın jeopolitiği*. Özden Arıkan (Çev.). İstanbul: Sabah Kitapları.
- George, S. (2009). *Bireysellik ve kültür*. Tuncay Birkan (Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Hannan, J. (2018). Trolling ourselves to death? Social media and post-truth politics. *European Journal of Communication*, 33(2), 214-226.
- Harsin, J. (2015). Regimes of posttruth, postpolitics, and attention economies. *Communication, Culture & Critique*, 8(2), 327-333.
- Higgins, K. (2016). Post-truth: A guide for the perplexed. *Nature*, 540(7631), 9-9.
- İnalçık, H. (2010). *Doğu Batı makaleler 1* (5. Baskı). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- İnanç, Z. S. ve Çetin, S. (2011). Avrupa'nın kendine dönen silahı dışlayıcılık ve ayrımcılık. *Stratejik Düşünce Dergisi*, 3-36.
- Kalın, İ. (2008). *İslam ve Batı*. İstanbul: İsam Yayınları.
- Kalın, İ. (2016). *Ben, öteki ve ötesi, İslam-Batı ilişkileri tarihine giriş*. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Kara, İ. (2014). *Cumhuriyet Türkiye'sinde bir mesele olarak İslam*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Karaman, H. vd. (2008). *Kur'an yolu Türkçe meal ve tefsir*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Kellner, D. (2018). *Donald Trump and the politics of lying*. Michael Michael A. Peters, Sharon Rider, Mats Hyvönen and Tina Besley. (Ed.). Post-truth, fake news, Singapore: Springer.

- Keyes, R. (2004). *The post-truth era: Dishonesty and deception in contemporary life*. Macmillan.
- Kirman, M. A. (2010). İslamofobinin kökenleri: Batılı mı Doğulu mu? *İslami Araştırmalar Dergisi*, 21(1), 21-39.
- Leaker, A. (2020). *Against free speech*. London: Rowman & Littlefield Publishing Group.
- Lean, N. C. and Esposito, J. L. (2012). *The Islamophobia industry: How the right manufactures fear of Muslims*. London: Pluto Press.
- Lean, N. C. (2017). Mainstreaming anti-Muslim prejudice: The rise of the Islamophobia industry in American electoral politics. What is Islamophobia? *Racism, Social Movements and the State*, 123-136.
- Macdonald, S. ve Lorenzo-Dus, N. (2018). Visual jihad: Constructing the “good Muslim” in online jihadist magazines, 1-23.
- Macit, N. (2008). *İmparatorluk politikalarında teo-stratejiler ve Türkiye*. Ankara: Fark Yayınları.
- Mcintyre, L. (2018). *Post-truth*. England: The MIT Press.
- Oxford Dictionaries. (2016). *Post-truth*. Oxford Dictionaries. <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2016/>. [Erişim tarihi: 03.12.2020].
- Rose, J. (2017). Brexit, Trump, and post-truth politics. *Public Integrity*, 19(6), 555-558.
- Runnymede Trust (1997). *Islamophobia, a challenge for us all*, Summary.
- Said, E. W. (2008). *Medyada İslam*. Aysun Babacan (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Said, E. W. (2010). *Şarkiyatçılık: Batı'nın Şark anlayışları*. Berna Ülner (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Sayın, Ü. (2006). *Küresel terörün perde arkası: Gizli örgütler, 11 Eylül ve Büyük Ortadoğu Projesi*. İstanbul: Neden Kitap Yayınları.
- Sevinç, B. (2010). Bir öteki yaratmak. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 4(7), 177-194.
- Sismondo, S. (2017). Post-truth? *Social Studies of Science*, 47 (1), 3-6.
- Shryock, A. (2010). *Islamophobia/Islamophilia: Beyond the politics of enemy and friend*. Indiana University Press.
- Suiter J. (2016). Post-truth politics. *Political Insight*, 7(3), 25-27.
- Tarakçı, İ. E., ve Baş, M. (2018). Post-truth medya ve tüketici davranışlarına etkisi: “genç yetişkinler” üzerine keşifsel bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 1110-1122.
- Taras, R. (2011). *Xenophobia and Islamophobia in Europe*. Edinburg University Press.
- Temel, M. (2019). Türkiye’de medya ve İslamofobi araştırmaları. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDİAD)*, 2(1), s. 93-121.
- Turner, B. S. (2002). *Orientalism, postmodernism and globalism*. İbrahim Kapaklıkaya (Çev.). İstanbul: Anka Yayınları.
- Van Dijk, T. A. (2000). *İdeoloji ve söylem: Multidisipliner bir giriş*. Pompeu Fabra University, Barcelona.
- Yel, A. M. (2018). Medya ve sinemada temsil edilme biçimleriyle İslam karşıtlığı. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDİAD)*, 1(1), 5-16.

İnternet Kaynakları

<https://tr.sputniknews.com/avrupa/201608261024579590-hollanda-geert-wilders-cami-kuran-yasaklama/>. [Erişim tarihi: 02.09.2020].

<https://tr.euronews.com/2017/03/14/turkiye-karsiti-hollandali-siyasetci-geert-wilders-kimdir>. [Erişim tarihi: 09.09.2020].

<https://twitter.com/geertwilderspvv> [Erişim tarihi: 01.08.2020].

<http://www.runnymedetrust.org/uploads/publications/pdfs/islamophobia.pdf>. [Erişim tarihi: 12.09.2020].

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-45271025> [Erişim tarihi: 17.09.2020].

<https://about.twitter.com> [Erişim tarihi: 01.08.2020].

<https://wearesocial.com/digital-2020> [Erişim tarihi: 10.08.2020].

MEDIAD

Medya ve Din Araştırmaları Dergisi | Journal of Media and Religion Studies

Transformation of Twitter Accounts into an Islamophobia Tool with Post-Truth Contents: The Case of Geert Wilders

Mahmut KUTLU

Extended Abstract

Members of the religion of Islam, muslims, were held responsible for the attacks on the towers of the World Trade Center in New York state on September 11, 2001. Thus, an attempt has been made to construct fear and hate speech against Muslims all over the world. In these attacks, nearly three thousand people lost their lives and thousands were injured. After this incident, Islamophobia constantly came to the fore in America and Europe, where Muslims live as a minority. European and American Muslims have been subjected to social, cultural, and political discrimination. Islamophobia, whose origins are traced back to the Crusades, is brought to the fore all over the world with the influence of the media, thus creating a perception of hatred against Muslims. Worldwide terrorist acts of unknown perpetrators are also attributed to Muslims.

People who get to know the religion of Islam with these false and distorted images started to fear and run away from Muslims when they heard the word 'Muslim'. However, there has been no unjust damage to anyone from the religion of Islam throughout history. The religion of Islam has provided welfare, trust, social peace, and justice in every geography it has existed. There are many examples of this such as the Islamic State of Medina, the Islamic State of Andalusia, and the Ottoman state. For example, Muslims, Christians, and Jews lived together in the same country without encountering serious problems during nearly eight centuries of Muslim rule in Andalusia, which had a multi-religious and multicultural structure. Christians and Jews in Andalusia preserved their religious beliefs, religious institutions, laws, customs, and traditions.

Anti-Islamic propaganda, which has been going on for centuries, is now popularized through various discourses on social media instead of written materials such as books, magazines, and newspapers. As a reality of life in the modern age we exist, individuals actively use social media. This new media can attract its members towards itself with its simple directives, and thus the masses that books cannot reach can be reached through these accounts. In this channel, where there are no factors such as printing, publication, distribution permission, and control mechanism, any information is immediately put into circulation all over the world. Today, almost every politician around the world actively uses Twitter, which is a social media platform. In this way, they can instantly convey their messages to millions of people and create a political agenda and public opinion.

This study explores how Islamophobia hatred is constructed with Post-truth content on Twitter, a social media application. Accordingly, it aims to show the role that unreal content plays in spreading a thought or hate. When a literature review is made on the subject, studies on "Islamophobia research in general", "relationship between new media and Islamophobia" or "Post-truth news in social media" draw attention. In this study, Post-truth images in social media are discussed concerning Is-

Islamophobia in the axis of analyzing ideological hatred. The Twitter account of the Dutch politician Geert Wilders, who makes intensive Islamophobic posts, was chosen as the research object. The study is limited to examining the tweets of this user that contain visual elements. The tweets were parsed with a semiotic technique. The obtained data were evaluated by descriptive analysis in the conclusion part. The study is important in terms of researching and revealing how Islamophobia spreads through social media accounts. The study focuses on Islamophobic concepts such as “Prophet, Muhammad, Muslim, Islam, Islamophobia, Terrorist” in line with its purpose. The kind of meanings are attributed to photos and cartoons have been examined by using the semiotic analysis method.

Wilders, who tries to draw a virtual charisma with his posts against Islam rather than his political posts, comes up with propaganda against Islam. By combining his political identity with the discourse of Islamophobia, he targets Muslims by his humiliating and marginalizing criticisms. Through religious polarization, he tries to gather supporters for the political party he leads. While doing this, he takes refuge in the concept of freedom of expression. He creates fear within Europeans against Islam and Muslims with eerie politics such as “our country is going away”, “Muslims are spreading everywhere”, “Muslims will kill us”, “we are foreigners in our own country”, “they will expel us from our own country”. This fear brings along hatred.

As a result of this study, it was seen that Post-truth content shared on Twitter, a social media platform, was used as an effective tool in spreading Islamophobia. The fact that western politicians express their ideology to large masses through new media tools; terrorist organizations in Europe hold Muslims responsible for almost all of their actions and give the image that immigrant Muslims are the cause of every negative situation has brought hatred against Islam and Muslims that amounts to racism and marginalization.

This hate approach, which has already existed for centuries, reproduces Islamophobia through Islamophobic posts on social media accounts and keeps it alive in the minds, reaching ever more destructive and weary dimensions. Muslims are portrayed very differently than they are. By drawing frightening, perverted, terrorist, ignorant, dirty, ugly images, the minds of the masses are occupied with the threats to be received from the members of the religion of Islam that do not exist in reality. Achieving the desired goal by provoking non-Muslim societies against Muslim societies is shown as the reason for this situation.

As a result of the analysis, Hz. It has been determined that the Prophet was portrayed in a completely wrong and distorted way and that the physical and moral characteristics depicted in the cartoons did not match any of the religious and historical sources. It has been observed that cartoons and photographs with Islamophobic content were produced with imaginary elements without justifiable grounds, in isolation from conscientious feelings and universal principles. In the cartoons, Islam was introduced as a bloodthirsty religion of terror, and Muslims were identified with the identity of terrorism. These completely deliberate posts were interpreted as laying the groundwork for the spread of Islamophobia on social media.

**Bu makale iThenticate yazılımıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.
This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.**

•••••

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive” were followed.